

Registratienummer:	26.088520
Aan	Verenigde vergadering
Van	Dijkgraaf en hoogheemraden
Portefeuille	Hans Schouffoer
Onderwerp	Actualisatie verantwoordingsspoor KRW-uitzonderingsbepalingen
Datum	15 september 2026

Waarom krijgt u deze memo

De verenigde vergadering ontving op 25 juni 2026 een TKN-memo over Rijnlands uitwerking van de verantwoordingslijn voor de KRW3-doelgaten (Kaderrichtlijn Water). Deze zomer werd de verantwoording verder uitgewerkt, wat leidde tot aanpassingen. Met deze memo stellen we de VV op de hoogte van de geactualiseerde informatie. Hierop volgt een toelichting in de commissie Voldoende Water en Waterkwaliteit op 23 september 2026.

Wat is het belangrijkste?

We spreken van doelgaten als er een verschil bestaat tussen de gemeten toestand in een waterlichaam en de norm voor een kwaliteitselement. Per KRW-waterlichaam wordt het doelbereik bepaald en worden meer dan 140 kwaliteitselementen gemeten. Momenteel loopt de derde KRW-planperiode en we halen niet alle doelen eind 2027. De KRW biedt uitzonderingsmogelijkheden, mits goed gemotiveerd en onderbouwd, om de doelgaten te verklaren. Daarmee legt Nederland richting de Europese Commissie uit waarom doelbereik (nog) niet overal mogelijk is en welke inzet wel is gepleegd.

Uitzonderingsbepalingen

Rijnland zet in op volledig KRW-doelbereik. Toch behalen we ongeveer 8% van de KRW3-waterkwaliteitsdoelen in ons beheergebied niet. Voor deze doelgaten moeten we verantwoorden op welke uitzonderingsbepaling we een beroep doen. Als we aan de voorwaarden voldoen, is er geen sprake van een KRW-inbreuk. We kunnen gebruikmaken van de volgende uitzonderingsbepalingen:

- Doelfasering (art. 4.4 KRW)
- Doelverlaging (art. 4.5 KRW)
- Tijdelijke achteruitgang (art. 4.6 KRW)
- Hoger openbaar belang (art. 4.7 KRW, dit betreft een project-specifieke uitzondering)
- Buitenlandse belasting (art. 6 richtlijn prioritaire stoffen)

Regie van het Rijk

Voor het gebruik van uitzonderingsbepalingen gelden algemene en specifieke voorwaarden. Het Rijk heeft hiervoor handreikingen en een Koepelnotitie opgesteld. Deze geven richting aan de keuze voor een passende uitzonderingsbepaling en bepalen hoe waterbeheerders hun motivering moeten opbouwen. Het Rijk heeft 54 standaardmotiveringen aangeleverd, zodat vergelijkbare gevallen op vergelijkbare wijze worden verantwoord.

Waar nodig vullen waterbeheerders deze aan met regionale of lokale informatie. Als er geen standaardmotivering beschikbaar is, moet de verantwoordelijke partij zelf een specifieke motivering opstellen. Bijlage 1 geeft een korte toelichting op de vijf uitzonderingsbepalingen.

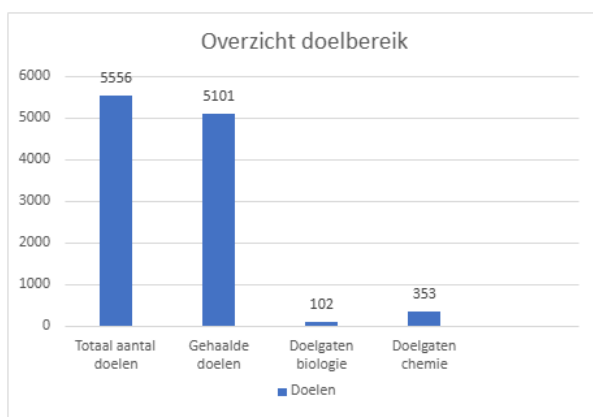
Omdat nog niet alle KRW-maatregelen in Nederland zijn uitgevoerd, bestaat een juridisch risico bij het toepassen van doelverlaging. Het Rijk adviseert daarom ook een variant van tijdelijke doelverlaging. Daarmee blijft het ambitieniveau behouden en worden juridische risico's beperkt. Voorwaarde is wel dat resterende maatregelen en financiering voldoende juridisch worden geborgd.

Verantwoordelijkheid provincies

De provincies zijn verantwoordelijk voor het vastleggen van de KRW-verantwoording in hun regionale waterprogramma's. Rijnland levert hiervoor het inhoudelijke advies aan en verwerkt per doelgat de uitzonderingsbepaling, uitzonderingsgrond en motivering in het Waterkwaliteitsportaal. De eerste deadlines waren 1 juli 2026 voor de korte motivering en 1 september 2026 voor de complete motiveringen. Het gaat om circa 455 doelgaten in ons beheergebied. Landelijk is afgesproken dat de verantwoording neutraal, feitelijk en niet-verwijtend wordt opgesteld, vanuit Nederland richting de Europese Commissie. Rijnland laat zich hierbij ondersteunen door een onafhankelijk adviesbureau.

Overzicht KRW-doelen en doelgaten

Rijnland heeft in drie KRW-planperiodes maatregelen genomen om de doelen te halen. Toch blijven doelgaten bestaan. Dat komt onder meer doordat effecten van maatregelen pas later zichtbaar worden, maatregelen nog lopen of derden nog aanvullende stappen moeten zetten. De doelgaten zitten vooral bij chemische stoffen. De definitieve doelgaten worden in 2027 vastgesteld op basis van de toestandsbepaling 2027. Dan wordt dit verantwoordingsproces opnieuw doorlopen.

Figuur 1. Overzicht van doelbereik en doelgaten op basis van de Toestandsbepaling 2026. De doelgaten zitten vooral bij chemische stoffen. Ook wordt een kwart van de biologische doelen niet gehaald.

De tabel hieronder laat zien welke uitzonderingsbepalingen en uitzonderingsgronden Rijnland na overleg met de provincies heeft toegepast en opgevoerd in het Waterkwaliteitsportaal.

Uitzonderingsbepaling	Totaal aantal	Uitzonderingsgrond	Aantal
Doelfasering (art. 4.4 KRW)	185	Natuurlijke omstandigheden	57
		Technisch onhaalbaar	128
		Onevenredig kostbaar	0
Doelverlaging (art. 4.5 KRW)	268	Natuurlijke omstandigheden	0
		Onhaalbaarheid	268
		Onevenredig kostbaar	0
Tijdelijke achteruitgang (art. 4.6 KRW)	1	Natuurlijke oorzaak	0
		Overmachtssituaties (overstromingen, droogte, ongevallen etc.)	1
Hoger openbaar belang (art. 4.7 KRW) (dit betreft een project-specifieke uitzondering)	0	Nieuwe veranderingen van fysieke kenmerken	0
		Wijziging in stand van grondwaterlichaam	0
Buitenlandse belasting (art. 6 RPS)	0	Buiten de nationale rechtsmacht gelegen verontreinigingsbron	0

Vervolg

Rijnland volgt de planning van het landelijke Spoorboekje KRW 2026. De uitzonderingen worden gepubliceerd via de regionale waterprogramma's van de provincies en zijn zichtbaar in het Waterkwaliteitsportaal.

In het tweede kwartaal van 2027 wordt de nieuwe monitoringsinformatie (metingen 2026) verwerkt en worden de nieuwe toestandsbepalingen bekend gemaakt. Dit kan leiden tot andere doelgaten. Deze worden dan, conform de dan geldende landelijke afspraken, van een uitzonderingsbepaling voorzien en ingevoerd in het Waterkwaliteitsportaal. De precieze planning volgt uit het Landelijk Spoorboekje KRW 2027, die naar verwachting eind 2026 wordt gepubliceerd.